

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate; de Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. I. Vtrum lex nova à Christo instituta sit, & quibus præceptis ea constet?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77355](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77355)

fidei Trinitatis, Incarnationis &c. Et lex gratiæ, propter efficaciam sacramentorum, ut ait S. Thomas quodlibeto 4. art. 13.

5. Demum lex amoris seu charitatis appellatur, quia, ut bellè quidam ait, amor charitatis est veluti lex falica Christianismi. Vel quia, ut dicit Augustinus, lib. adversus Adimantum cap. 17. *Hac est brevissima & aperissima differentia duorum testamentorum, timor & amor.* Adde quod, lex vetus cum terrore, nova promulgata est cum amore; cœpit enim promulgari à Petro, ipso die Pentecostes, quo Spiritus Sanctus, cujus peculiare nomen est amor, Apostolis sese infudit, & in eorum cordibus Spiritum charitatis effudit, juxta illud Apostoli ad Romanos 5. *Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris, per Spiritum Sanctum, qui datus est nobis.* Ad quod respiciens Bernardus Epist. 107. admirabundus exclamat: *O geminum, ipsumque firmissimum, erga nos amoris argumentum; Christus moritur: mereatur ergo amari. Spiritus afficit, & facit amari. Ille facit cur ametur, iste ut ametur. Ille multam dilectionem nobis commendat, iste dat. In illo cernimus quod amemus, ab isto sumimus unde amemus. Charitatis ergo ab illo occasio, ex isto affectio.*

ARTICVLVS I.

Utrum lex nova à Christo instituta sit, & quibus præceptis ea constet?

6. Calvinus in cap. 4. Epistolæ ad Galat. asserit Christum nullam legem novam tulisse, sed solum à lege antiqua nos liberasse: *O miserabilem, inquit, justitiam! O perniciosum errorem prædicantium Christum tanquam novum legislatorem. Quasi veterem legem abrogaverit, ut novam Christianis omnibus legem imponeret. Non fuit id Christi officium, sicut ipse dixit. Non misit Deus filium suum in mundum, ut judicaret mundum, sed ut salvetur mundus per ipsam. Et alio loco: Ego, inquit, non judico quemquam. Non habuit profecto Christus id operis ac muneris, ut novam institueret legem, sed ut ab hominum cervicibus servile illud legis jugum auferret. Hoc illud est quod Paulus clamat, Deum misisse filium suum factum sub lege, ut eos qui sub lege erant, redimeret. Nostri verò novitii Theologi, divino adversantes consilio, pro liberatore legislatorem, qui nos in durissimam tradat servitutem, suscipiendum docent. Ut hic error explodatur, & vera atque Catholica sententia declaretur,*
7. Dico, Christus instituit novam legem ad Christianos pertinentem.
- Probatum primò ex Scriptura, nam in veteri testamento promittitur Messias venturus ut legislator, & novam legem laturus: Jeremiæ 31. *Eccce dies venient, dicit Dominus, & feriam domui Israël, & domui Juda fœdus novum, &c. Dabo legem meam in visceribus eorum.* Quæ verba de Christo, ejusque fœdere & lege dicta esse interpretatur Apostolus ad Hebræos 8. & 10. Item Isaiæ 2. sic dicitur: *Et erit in novissimis diebus preparatus mons domus Domini in vertice montium, & fluent ad eum omnes gentes, & ibunt populi multi, & dicent: Venite & ascendamus ad montem Domini, & ad domum Dei Jacob, & docebit nos vias suas, & ambulabimus in semitis ejus: quia de Sion exhibit lex, & verbum Domini de Jerusalem. Quæ de Messia, ejusque le-*

ge dicta esse, ex ipso textu manifestum est. Et cap. 3. de eodem Messia sic ait: *Dominus iudex noster, Dominus legifex noster, Dominus rex noster, ipse salvabit nos.* Demum in Evangelio Christus passim loquitur de sua lege: Joan. 14. *Mandata mea servate.* Joan. 10. *Si præcepta mea servaveritis, manebitis in dilectione mea.* Matth. 28. *Docete eos servare omnia quæcunque mandavi vobis.* Et Paulus 1. ad Corinth. 9. *Illis qui sine lege erant, factus sum tanquam sine lege essem, cum sine lege Dei non essem, sed in lege essem Christi.* Et ad Hebræos 2. confert inter se Christum & Moysen, tanquam duos legislatores, alterum veteris, alterum novi testamenti; & ait, si transgressores legis à Mose datæ puniri sunt, multo magis transgressores legis à Christo puniendos esse. Quapropter merito Tridentinum sess. 6. can. 21. sic pronunciat: *Si quis dixerit Christum Iesum à Deo hominibus datum fuisse ut Redemptorem, cui fidant, non etiam ut Legislatorem cui obediant, anathema sit.* Quibus verbis Calvinii error manifestè proscribitur.

Probatum secundò conclusio: Ad providentiam Regis pertinet statuere leges, ad regni consecrationem, & Reipublicæ tranquillitatem necessarias vel utiles. Pertinet etiam ad providentiam Summi Pontificis leges ferre in iis quæ ad cultum Dei, & ad bonum Ecclesiæ spectant: Sed Christus fuit Rex Ecclesiæ & Summus Pontifex illius, ut in Tractatu de Incarnatione disp. 22. art. 3. & 4. ostendimus: Ergo fuit etiam Legislator, & debuit utroque nomine leges Ecclesiæ necessarias vel utiles statuere, per quas ad finem propositum, qui est salus æterna, promoveri possit. Porro sicut regia dignitas convenit Christo cum singulari excellentia, nulli alteri concessa, ut loco citato declarabimus, ita & potestas legislativa. Primò, quia fuit divina quodammodo, ratione suppositi divini, unde jus ab eo conditum, vocatur divinum simpliciter. Secundò, propter excellentiam legum & præceptorum, quæ, ut dicemus conclusione sequenti, triplicis generis sunt. Tertio, quia per talem potestatem legem veterem potuit abrogare. Demum, quia fuit amplissima in universum mundum: Matth. 28. *Data est mihi omnis potestas in celo & in terra. Euntes ergo docete omnes gentes, &c.*

Contra istam conclusionem objici potest illud Joan. 1. *Lex per Moysen data est, gratia autem & veritas per Iesum Christum facta est,* quo significari videtur, Moysen fuisse Legislatorem, non verò Christum, ipsumque nullam tulisse legem, sed solum gratiam & justificationem nobis promeruisse.

Sed facile respondetur, non ideò gratiam dici per Christum factam, legem verò per Moysen datam, quod Christus nullam legem tulerit; sed quia Moyses dedit Judæis nudam legem sine gratia, id est legem præcipientem, sed non juvantem; Christus verò dedit nobis legem cum gratia, id est legem præcipientem & adjuvantem. Quam ob causam vocatur ab Apostolo *lex spiritalis*, & à Christo *jugum suave & onus leve*. Unde Augustinus serm. 22. de verbis Apostoli: *Hac sarcina (inquit) non est pondus onerati, sed ale volaturi: habent enim & aves pennarum suarum sarcinas, portant illas in terra, portantur ab illis in celo, &c.* Et Bernardus Epist. 341. ad Monachos B. Bertini: *Leve, ait, Salvatoris onus, quò crescit amplius, eo portabilius est. Nonne & aviculas levati, non onerati, pennarum, sive plumarum*

numero sita ipsa: tolle eas, & reliquum corpus fer-
 ur ad ima. Sic disciplinam Christi, sic suave ju-
 gum, sic onus leve quò deponimus, eò deprimi-
 mur ipsi, quia portat potius quam portatur.

10. Dico secundo, lex nova quæ à Christo data
 est, continet triplicia præcepta, nempe moralia,
 sacramentalia, & fidei.

Patet conclusio ex Scriptura: nam de præcep-
 tis moralibus Christus dixit Matth. 19. *Si vis
 ad vitam ingredi, serva mandata;* per quæ præ-
 cepta Decalogi, quæ propriè ad mores pertinent,
 juxta omnes Interpretes, intelligebat. Et Matth.
 9. divortium & libellum repudiî prohibuit, &
 statuit, ut vinculum matrimonii non amplius dis-
 solvatur. De sacramentalibus Joan. 3. Christus ait:
*Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu
 Sancto, non potest intrare in regnum Dei.* Et Joan.
 6. *Nisi manducaveritis carnem filii hominis, non
 habebitis vitam in vobis.* De præceptis verò fidei
 dicebat, Marci 16. *Qui crediderit & baptizatus
 fuerit, salvus erit; qui verò non crediderit, con-
 demnabitur.* Et Joan. 8. *Si non credideritis, quia
 ego sum, moriemini in peccato vestro.*

11. Notandum verò, hoc inter triplicia illa præ-
 cepta esse discrimen, quòd moralia, cum sint
 juris naturalis, non fuerunt à Christo instituta,
 sed tantùm explicata & vindicata ab erroribus,
 quibus ex hominum malitia fuerant involuta.
 Sacramentalia verò instituta sunt à Christo, ut
 essent loco veterum, quæ ab ipso abrogata sunt.
 Præcepta verò fidei de novo instituta non sunt,
 sed tantùm ex implicitis facta fuerunt magis cla-
 ra; ita ut nunc explicite mysteria quædam credere
 tenemur, quæ in lege veteri implicitè duntaxat
 credebantur: cujusmodi sunt nativitas, passio, &
 mors Christi, quæ à Judæis obscure credebantur,
 sed expressè creduntur à Christianis.

ARTICVLVS II.

Quomodo lex nova differat à veteri?

12. **L**ex vetus & lex nova seu Evangelica in multis
 discrepant. Primò differunt in eo quod illa
 scripto tradita sit in tabulis lapideis ministerio
 Angelorum, ista per Spiritum sanctum hominum
 cordibus insculpta, juxta illud Apostoli 2. ad Co-
 rinth. 3. *Epistola estis Christi* (nimirum legem
 & doctrinam Evangelicam continens) *ministra-
 ta à nobis, scripta non arramento, sed Spiritu Dei
 vivi, non in tabulis lapideis, sed in tabulis cordis
 carnalibus.* Ubi Theophilactus: *Ex hoc loco
 Pauli, novi Testamenti infert præcellentiam.
 Lex, inquit, arramento scribebatur: Evangelium
 in nobis per Spiritum scriptum est. Quanto igitur
 intervallo, Spiritus ab arramento distat, & cor à
 lapide, tanto & novum à lege discrepat, &c.*

13. Dices primò, lex nova scripto fuit tradita, æquè
 ac vetus, eam enim Apostoli & Evangelistæ des-
 criperunt: Ergo non valet tale discrimen.

Respondeo ex D. Thoma quæst. 106. art. 1. le-
 gem novam duo continere. Primò & principaliter
 gratiam & charitatem diffusam in cordibus,
 quæ impellimur & juvamur ad bene operandum.
 Secundo, præcepta & regulas bene operandi; &
 quoad hoc secundum, legem novam scripto fuisse
 traditam, æquè ac veterem; sed quoad primum
 fuisse in cordibus fidelium diffusam & inscul-
 ptam, præcipuè in solemnî ejus promulgatione,
 facta in die Pentecostes: tanta enim fuit tunc da-
 ta gratiæ & charitatis abundantia, ut vi illius po-

A tuisset tota lex nova sine scripto conservari, ut
 rectè dicit Irenæus lib. 3. contra hæreses cap. 3.
 Addo quod lex nova non fuit per se primò scri-
 pta & ex professo sicut Mosaica, sed per occasio-
 nem scribendi vitam Christi, rogatu fidelium,
 vel docendi eosdem per Epistolas, aut occurrendi
 hæresibus Cherinthi, Ebionis, & aliorum deinceps
 contra Ecclesiam insurgentium. Neque fuit
 scripto mandata eodem die Pentecostes quo pro-
 mulgata est, sed multò post, octavo nimirum post
 mortem Christi anno, Petro & Paulo Romæ
 jam prædicanti, ut docent Irenæus lib. 3. cap. 1.
 Theophilactus præfatione in Matthæum, & Eu-
 sebius lib. 5. historiarum cap. 8.

B Dices secundo, etiam lex Mosaica fuit inscul-
 14. pta cordibus Judæorum, per illuminationem &
 gratiam Spiritus sancti, cum gratia non defuerit
 Judæis, ut possent intelligere & servare talem
 legem, multa supernaturalia præcipientem: jux-
 ta illud Deuteronomio 30. *Mandatum quod ego præ-
 cipio tibi hodie, non supra te est &c. sed juxta te est
 sermo valde in ore tuo, & in corde tuo, ut facias
 illum:* Ergo hæc legis in mente consignatio, non
 est propria novo testamento.

C Respondeo quod quamvis gratia necessaria non
 defuerit Judæis ut possent servare legem Moylis,
 illa tamen non pertinuit ad legem Mosaicam, ne-
 que fuit data vi statûs illius, in quo nondum
 fuerat solum pretium redemptionis nostræ; sed
 pertinuit quodammodo ad legem novam; & ad
 Christum ejus auctorem, à quo emendicata fuit,
 & obtenta per ejus merita. Neque tanta fuit a-
 bundantia gratiæ concessa communiter illis tem-
 poribus, ut dici possit legem Mosaicam fuisse à
 Spiritu sancto mentibus hominum insculptam;
 sed hoc soli lege Evangelicæ convenit, quæ, ut
 diximus, in die Pentecostes, quo solemniter pro-
 mulgata est, magnâ & visibili effusione Spiritus
 sancti, in cordibus Apostolorum & Discipulo-
 rum consignata est; juxta illud Jeremiæ 31. *Dabo
 legem meam in visceribus eorum, & in cordibus
 eorum scribam eam.* Unde Augustinus de Spiritu
 & littera cap. 17. *Ibi in tabulis lapideis digitus
 Dei operatus est, hic in cordibus humanis. Ibi lex
 extrinsecus posita est, quæ injusti terrentur; hic
 intrinsecus data est, quæ justificarentur.*

E Secundo, lex vetus & nova differunt in eo quod
 15. lex nova habet vim justificandi, idque duplici ti-
 tulo. Primò quia habet præsentem Christum ejus
 auctorem & institutorem, qui potuit ex perfe-
 cta justitia mereri & Deo satisfacere pro homi-
 nibus. Ideoque ex vi sui statûs dat gratiam per a-
 liquid sibi proprium, & secum illam affert, velut
 animam legis: *Lex enim per Moysen data est,
 gratia & veritas per Jesum Christum facta est,*
 Joan. 1. Secundo, lex nova habet vim justifican-
 di, quia continet sacramenta, quæ habent vim
 causandi gratiam, & sunt veluti vas illam conti-
 nentia, ut suppono ex Tractatu de Sacramentis.
 Econtra lex Mosaica, cum nec ipsum gratiæ au-
 thorem haberet, nec contineret sacramenta ha-
 bentia vim causandi gratiam ex opere operato,
 vim justificandi non habebat ex propriis, sed per
 respectum ad statum legis gratiæ, & ad Christum
 ejus auctorem, cuius virtute & meritis gratia
 antiquis patribus in quacumque lege fuit collata.
 Unde D. Thomas quæst. 107. art. 1. ad 2. & D.
 Augustinus pluribus locis affirmant illos qui in
 veteri Testamento fuerunt Deo accepti per fidem,
 secundum hoc ad novum testamentum perti-
 nuisse; non enim justificabantur, nisi per fidem
 D d d iij